

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. II. Ostenditur, omneis Alpinos populos, quorum pars maxima Vindelici ac Norici, quondam Tauriscos fuisse dictos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

stantii imperatoris rebus gestis composuit, de Aquileiâ Italiae urbe loquens, οἰκίται δὲ, inquit, ὑπὸ τοῖς ποσσὶ τῆς Ἀλπίων. ὅρη δὲ εἰσι τῶντα δρχόμωρα δὸτὸ θελάδης, λὼ δὴ τῆς ἰωνίων εἰναι Φαμρ, δὸτὸν ἐξ ὅτου ἵ τῆς ἰταλίας δὸτὸ τῆς ἰλλυρικών καὶ Γαλατῶν, καὶ ἐς τὸ τυρρῶντων πύλας ἀναπαύμεθα. id est: Sita est ad Alpium radices. montes hisunt, qui ab eo mari, quod Ionium appellamus, incipiunt, Italiam ab Illyrico & Galliâ dividunt, & in Hetruscum mare desinunt. Servius ad Virgiliti Γεωργικῶν lib. III: Noricum pars est Illyrici. Suetonius in Tiberio: Perseverantie grande presium tulit, toto Illyrico, quod inter Italiam regnumque Noricum & Thraciam & Macedoniam interque Danubium flumen & sinum maris Adriatici patet, perdomito & in ditionem redactō. Appianus Alexandrinus, inter alias Romanarum rerum historias, de Illyricis quoque bellis conscripsit librum. cujus equidem exigua portio cum reliquis ejus operibus typis edita est. reliqua quum interierint, vel in abscondito lateant; Latina tamen quædam, nescio cujus, versio exstat. quæ utrūm ad genuinum auctoris textum formata sit, nec ne, haud facillè dixerim. id unum satis clarè jam dudum dispexi; nempe, pleraque illic valdè absurdè esse contexta; ita, uti haud facillè verus rerum sensus intelligi possit. Latina igitur versio sic habet: Residui deinde Illyriorum habebantur ante Paones à Romanis Rhatii; post Paones, Norici. Intellige Pannonios pro Paonibus. Sub Rhatiorum vocabulō quomodo heic intelligendi sint & Vindelici, postea patebit. Atque hæc equidem discretissimis verbis de Vindelicis atque Noricis tres isti tradunt auctores. Pannonios, Noricis proximos, sub eodem Illyrici computatos fuisse nomine, passim apud Romanorum simul atque Græcorum reperias scriptores. hinc etiam Romanorum exercitus, sive legiones, 20 Danubii ripam custodientes, Illyrica adpellantur omnibus. At verò Romani eam veteris Illyrici partem, ceu propriâ ac peculiari adpellatione, dixere Illyricum, quæ in duas partes, id est, in Liburniam ac Dalmatiam, divisa fuit. Verūm neque hæc duæ regiones, neque ipsa Pannonia quidquam ad præsentem commentationem attinet. de unis Vindeliciâ ac Norico heic agetur.

CAP. II.

Ostenditur, omneis Alpinos populos, quorum pars maxima Vindelici ac Norici, quondam TAURISCOS fuisse dictos.

TAURISCOS Gallicam facit gentem Strabo, lib. VII, in his verbis: Αναμίμικ) τῆς Θραξί, τῆς ἐν τῆς Ἰστρίας, τὰ Κελτικὰ εἶδη, οἱ τε Βοιοί, καὶ Σκορδίσκοι, καὶ Ταυρίσκοι. id est: Permista sunt Thracibus, intra Istrum colentibus, Gallicæ gentes, Boji, & Scordisci & Taurisci. Et eodem libro antea: φησὶ τῆς Ποσειδώνι, ἡ Βοιοί τῆς Ἐρκυλίων δρυμὸν οἰκεῖν πρῶτον. τὸς ἡ Κίμβρος ὁρμήσας τῆς τῆς πᾶν τῆς πᾶν, δὸτὸν ἐξ ὅτου ἵ τῆς ἰταλίας δὸτὸ τῆς ἰλλυρικών καὶ Γαλατῶν, καὶ ἐς τὸ τυρρῶντων πύλας ἀναπαύμεθα. id est: Posidonius tradit, Bojos quondam Hercynium incoluisse saltum; ac Cimbrōs, quum ad ea loca se contulissent, ab iis repulso, ad Istrum & Scordiscos Gallos descendisse; inde ad Tauriscos, itidem Gallos: hinc ad Helvetios. Scordiscos Athenæus quoque, lib. VI, cap. V, fecit Γαλατίας, à Brenni Delphicâ expeditione reliquias. Ptolemæus in Pannoniâ eos ponit, 40 ad Savi Danubii que confluentis: & eodem situ Plinius, lib. III, cap. XXV, in descriptione Pannoniæ, his verbis: Mons Claudius: cujus in fronte Scordisci, in tergo Taurisci. Idem auctor eodem libro, cap. XX: Incola Alpium multi populi; sed illustres à Polâ ad Tergestis regionem, Secussos, Subocrini, Catili, Menocaleni: juxtaque Carnos, quondam Taurisci appellati, nunc Norici. Strabo, lib. IV, in descriptione Alpium: Μετὰ τῆς τῆς τῆς οἱ ἐγγὺς ἡδὴ τῆς Ἀδριατικῆς μυχῆ καὶ τῶν τῆς Ἀκυλίας πᾶν οἰκεῖσι Νορικών τῆς πᾶν, καὶ Κάρνοι. τῶν τῆς Νορικών εἰσι καὶ οἱ Ταυρίσκοι. id est: Post hos, contermini jam intimo Adriatici sinus recessui & locis ad Aquileiam, Noricorum quidam incolunt, & Carni. Noricorum sunt etiam Taurisci. Horum fuisse Noreiam opidum, testis est Plinius, eodem libro, cap. XIX, his verbis: In hoc situ interiøre, per oram Tramine, Pellaon, Palscium: è Venetis Atina & Calina; Carnis Segeste & Oera; Tauriscis Noreia. Strabo 50 lib. V: Ἀκυλία ἀναπλέται ὀλίγα καὶ τῆς Νατίσωνα ποταμὸν δὸτὸ πλείους ἐξήκοντα σταδία. ἐξ ὅτου εἰσι τῆς ἰταλίας δὸτὸ τῆς ἰλλυρικών καὶ Γαλατῶν, καὶ ἐς τὸ τυρρῶντων πύλας ἀναπαύμεθα. id est: Ad Aquileiam navigatur adverso Natifone à mari plurimum LX stadia. sita autem est extra fines Venetorum; qui dirimuntur amne, ab Alpibus proflente; qui subvectionem habet per 100 00 stadia ad Noreiam urbem; apud quam Cn. Carbo inani conatu cum Cimbris conflixit. Habet is locus auri lavacra præclara. Mendum in fhis Strabonis latere verbis, quis non animadverterit; quum totus Natifone à fonte ad

mare cccc haud amplius fluat stadiis? Quapropter corrigenda ea sic censeo: Διορίζον) ἢ ποταμῶν, ῥέοντι δὸς τῶν Ἀλπίων ὄρων, καὶ ἀναπλῶν ἔχοντι τὸ σκεδῶν ὅτι Ταυρίσκους εἰς Νωρῆϊαν πόλιν. id est: *Dirimuntur amne, qui Alpius profluens, subvectionem habet ducentum stadiorum in Tauriscos ad urbem Noreiam.* Haud ita procul Aquileiā fuisse ista Tauriscorum auri lavacra, testatur ipse Strabo, supra, lib. iv, his verbis: φησὶ Πολύβιος, ἰφ' ἐαυτὸν καὶ Ἀκυλῆϊαν μάλιττα ἐν τοῖς Ταυρίσκεις τοῖς Νωρῆϊαῖς ἐρεθῆναι χρυσῶν ὄφους. id est: *Auctor est Polybius, suā aetate circa Aquileiam maximè in Tauriscis, qui Norici dicuntur, solum auri ferax inventum fuisse.* Ceterò eandem urbem disertè Noricorum pronuntiat Cæsar, belli Gallici commentario primo. *Bojos, inquit, qui trans Rhenum incoluerunt, & in agrum Noricum transierant, Noreiamque oppugnarant, receptos ad se, socios sibi adsciscunt.* Vocabulum Noricorum quum derivativi sit generis, dubium nullum esse potest, quin id à primitivo Noreia sit derivatum. Ante id vocabulum omneis in univèrsam dictos fuisse TAURISCOS, ex iis fati perspicuè patet, quæ ex Plinio ac Strabone allata sunt. Hoc quoque nomen esse derivativum, non è Galliā allatum, ut antiqui illi Græcorum crediderunt scriptores; sed hisce in oris natum; testantur Noricorum montes, qui inter Dravum & Saliacum amneis (vulgò hic est *Saltzach*) etiamnum vulgari vocabulo dicuntur TAURN, variis cognomentis distincti; ut *Krumler taurn, Windisch taurn, Felber taurn, Karn taurn, Calser taurn, Raurisser taurn, Kästein taurn, Vallacher taurn, Rabstätter taurn, & alii.* A quorum vocabulo, haud dubiè Celtico sermone, gens accola dicta fuit THITAUERSCHEN. quod postea Græci atque Latini fecèrunt TAURISCI: quemadmodum *thi Theutischen, Theutisci*; ut in Germaniā docui. nam & *Scordisci* quoque procul dubio ejusdem Celticæ gentis lingvâ dicti fuèrunt *thi Scordischen*, à monte *Scordo*, Livio lib. XLIII memorato: qui aliis auctoribus est *Scardus*, inter Illyricum, Thraciam & Mœciam; ubi quondam Scordiscorum fuit sedes. At non modò ei genti, quæ postea dicta fuit *Norici*, sed *Vindeliciis* quoque antiquissimis temporibus fuisse nomen *Tauriscorum*, ex vetustissimorum auctorum monumentis deprehendo. Plinius prædicto lib. III, cap. XX: *Lepontios & Salassos Taurisca gentis idem Cato arbitratur.* Lepontii Alpium valleis incoluerunt, à Rheni Rhodanique ac Ticini fontibus ad lacum usque Verbanum, quem Ticinus transit. In eandem sententiam Polybius, lib. III, τῶν δ' Ἀλπίων, inquit, ἑκατέρω τῶν ὄρων, ἢ τῶν τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν, καὶ τῶν τὸν Πάδιον ποταμὸν καὶ τὸν Ἰστρον ποταμὸν ἐστὶν ἑσπερίων Γαλάτων, Τετραπόλιτιναι ποταμογενομένοι: ἑστὶν δ' ἢ τῶν τὰ πεδία Ταυρίσκοι καὶ Ἀγῶνες, καὶ πολλοὶ ἄλλοι βαρβάρων ἔθνη. id est: *In utroque Alpium latere, & quod Rhodanum respicit, & quod expositos modò campos, inhabitant terrenos colleis, ab illâ quidem parte, quæ Rhodano & septemtrionibus est obversa, Galli, quos Transalpinos vocant; ab alterâ verò Taurisci, & Agones, & alia gentes barbara.* Hinc *Taurinos*, Italiæ populos circa Padi fonteis, Salassii supra dictis conterminos, eosdem cum *Tauriscis* intellexit ex hoc Polybii loco Stephanus. *Tαυρίσκοι*, inquit, ἑστὶν ὁ πεδία ὄρη. λέγονται καὶ ταυρίνοι, ὡς πολὺ βιὸν τείτω. id est: *Taurisci, gens circa Alpeis montes. dicuntur iidem & Taurini; teste Polybio, in tertio.* Hinc Appianus quoque, in Annibalicis, caput gentis *Taurinorum*, quæ postea Romanis *Augusta Taurinorum* dicta, vulgò nunc *Turino*, adpellat *Taurasiam*. Sed & Livius, lib. XXI, haud obscurè *Taurinorum* gentem à Gallorum Cisalpinorum genere eximit, in his verbis: *Annibalem, postquam Rhodanum transierit, triginta sex millia hominum, ingentemque numerum equorum, & aliorum jumentorum amisit in Taurinis: quæ Gallis proxima gens erat, in Italiam digressa.* Et paullo post: *Iam ex stativis Alpinis moverat Annibal; Taurinorumque unam urbem, caput gentis ejus, quia volens in amicitiam non veniebat, vi expugnavit; junxissetque sibi non metu solum, sed etiam voluntate Gallos, accolæ Padi, ni eos, circumspèctantes defectionis tempus, subito adventus consulis oppressisset. Et Annibal movit ex Taurinis; incertus, quæ pars sequenda esset, Gallos præsertim se secuturos ratus.* Hinc igitur est illud, quod Strabo, ut supra relatam, ex Pofidonii monumentis recitat, Cimbros ab *Scordiscis*, *Scordum* tunc montem accolentibus, transisse ad *Tauriscos*, & inde ad *Helvetios*; qui unâ cum ipsis in Galliam Italiamque expeditionem fecerunt. Hinc etiam Livius, loco prædicto, *Veragros*, Alpinam gentem, *Salassii* proximam, non modo à genere Gallorum, sed etiam ab amicitia, concordia, & pace eximit. De transitu Annibalis per Alpeis in Italiam sic disserit: *Id cum inter omneis constet, eo magis miror, ambigi, quam Alpeis transierit: & vulgò credere, Pennino (atque inde nomen & jugo Alpium inditum) transgressum. Cælius per Cremonis jugum dicit transisse. Qui ambo transitus eum non in Taurinos, sed per saltus montanos ad Libuos Gallos deduxissent. Nec veri simile est, ea tum ad Galliam patuisse itinera: utique cum, quæ ad Penninum ferant, obsepia gentibus Semigermanis fuissent. Neque hercule montibus his (si quem fortè id movit) ab transitu*

*Pænorum ullo Veragri, incolæ jugi ejus, norunt nomen inditum: sed ab eo, quem in summo sacra-
tum vertice Pennum montani appellant. Ex his igitur tot tantisque optimorum vetustissi-
morum auctorum testimoniis atque documentis certum jam fit, omnem hanc Illyricæ
gentis partem, quæ inter Germaniam & Italiam, item inter Galliam & Pannoniam, jux-
ta Danubium flumen, & in Alpibus porrecta, antiquissimis sæculis dictam fuisse uno no-
mine TAURISCOS; nempe à situ regionis, Alpibus superstratæ montibus: quos illi
suâ lingvâ adpellabant THITAUREN; quemadmodum alio vocabulo THIAL-
BEN, & ALPEN: quæ vocabula etiam nunc apud incolas horum montium Germanos
integra durant; etiam ultra Dravum in Carinthiâ ac Stiriâ, & trans Danubium in Sve-
viâ; ut in Germaniæ montium descriptione ostensum. Romani inde omnem Tauriscorum 10
gentem dixerunt ALPINOS, & INALPINOS populos, vocabulo æquipollenti: quo
haud dubiè & ipsi sibi dicebantur THIALPISCHEN, & ALBISCHEN. neque
enim aliunde nomen habuit ALBICORUM gens, quæ monte supra Massiliam incoluit;
teste Cæsare, belli civil. comment. 1: quos inter Alpinos populos diversis verbis recenset
Strabo, lib. iv. apud quem tamen vitiatum vocabulo hæcenus leguntur Α'λβίοισι, pro Α'λ-
βίοισι. Alpium verò nomen hucusque extensum fuisse, idem testatur auctor, ibidem, his
verbis: Ο' δὲ Ἐμεοῖνα λιμὴν ὄρεός ἐστιν ἑμεοῖλαις εἰδὲ ποταμῶν ναυσίν. διέχεται δὲ Ἀ'ντιπόλει
μικροῦ πλείους ἢ διακοσίας σταδίων. τὴν τεύχην δὲ ἤδη μέχρι Μαοσαλίας, καὶ μικρὸν περὶ σωτήρων, ἔ-
των Σαλῶν ἐστὶν οἰκὴ πᾶς Ἀλπεῖς πᾶς ὑπερκειμένης, καὶ πᾶς τῆς αὐτῆς ὄρεος ἀναμῆς πᾶς
Ἑλλάσιν. id est: Portus Monæci neque magnas neque multas capit navis. distat ab Antipoli 20
paullo amplius CC stadiis. Hinc jam ad Massiliam usque, paulloque ultra, Salyes incolunt ora
maritimæ imminentis Alpes, partemque litoris, immixti Græcis. Atque hinc nata illa fa-
bula apud Melam, lib. II, cap. v, de litore hujus oræ lapideo, in quo Herculeum, contra
Albionem & Bergiona, Neptuni liberos, dæmnicentem, cum tela descissent, ab invocato Iove
adjutum imbre lapidum ferebant antiqui Græcorum Massiliensium fabulatores. nam duo
ista vocabula alben & bergien, nihil aliud incolis significasse, quàm quos monte adpel-
lant Latini, Germaniæ antiquæ lib. I, cap. VIII, docui. Ceterum Græci, à quibus id
habet Strabo, ob lingvæ morumque similitudinem, de quâ pluribus egi in Germaniæ
libro primo, Gallicam gentem Tauriscos esse arbitrati sunt, postquam ab Alpibus, an-
tiquâ sede, in Pannoniam ad Scordiscos transmigravissent. Rectius Appianus in libro, 30
quem de Illyricis bellis conscripsit, utramque gentem, Tauriscos simul atque Scordiscos,
inter Illyricas gentes connumerat. Quo tempore Taurisci in Pannoniam migraverint,
ostendit Plinius, lib. III, cap. XX, his verbis: Rhetos Thinsorum prolem arbitrantur; à Gal-
lis pulsos, duce Rheto. Cui consentiens Justinus, lib. XX: Galli, inquit, quum in Italiam ve-
nissent, sedibus Tuscos expulerunt; & Mediolanum, Comum, Brixiam, Veronam, Vergamum,
Tridentum, Vicentiam condiderunt. Tusci quoque, duce Rheto, avitis sedibus amissis, Alpes oc-
cupavere; & ex nomine ducis gentes Rhetorum condiderunt. Item Livius, lib. V, de iisdem
Tuscis loquens, Alpinis quoque, inquit, ea gentibus haud dubiè origo est; maximè Rhatîs:
quos loca ipsa efferarunt, ne quid ex antiquo, præter sonum lingvæ, nec eum incorruptum, reti-
nerent. Narrat hinc de transitu Gallorum è Galliâ in Italiam; qui Prisco Tarquinio Romæ re- 40
gnante, id est, circa annum ante natum Jesum 10 C, factus. Rhatî igitur, qui ex argumen-
to lingvæ haud dubiè fuerunt Tuscæ originis, Tauriscos tunc, id est, magnam Alpinorum
Illyriorum partem, inter Dravi Rheniq; fontis incolentem, sedibus pulsos, in inferiora Il-
lyrici abire coegerunt. Atq; hæc de genere ac nomine TAURISCORUM disseruisse sufficiat.*

Divisa fuit universa gens in complureis nationes, sive populos: quorum plerique re-
censentur à Plinio, capite proximè dicto; ejus inscriptio est, *De Alpibus, & gentibus Al-
pinis*: & à Strabone, lib. IV, in descriptione Alpium. Verba apud Plinium, dicto loco,
hæc sunt: *Incola Alpium multi populi: sed illustres à Polâ ad Tergestis regionem, Secusses, Sub-
ocrini, Catili, Monocaleni; juxtaque Carnos, quondam Taurisci adpellati, nunc Norici; his
contermini Rhati & Vindelici: omnes in multas civitates divisi.* De unis VINDELICIS 50
atque NORICIS, duabus multo maximis Tauriscorum partibus, inter Danubium &
Italiam sitis, hoc opusculo nunc agam. ac primo loco de Vindeliciis.

CAP. III.

De VINDELICIÆ situ, finibus, ac populis.

Veti VINDELICIÆ fines posterioribus diu temporibus vulgò ignorati fue-
runt; donec doctissimus peritissimusque patriarum rerum auctor, M. Vellerus
Augustanus, hac nostrâ ætate in eo libro, quem de rebus Augustanis Vindeliciis
conscri-